

Landbúnaður og bygdamenning

Undir heitinum bygdamenning hefur Sosialurinn heitt á meg, um at síga mína hugsan um hetta mál, og at gera nakrar viðmerkingar til tjakið um bygdamenning, sum frammi er í lötuni.

Tað sum eg í hesum sambandi leggi í bygdamenning er, hvussu útbygdirnar kunnu fáa lut í tí samfelagsvøkstri, ið hevur verið á øllum økjum, men sum higar til dags ikki hevur rokkið til útjaðrar samfelagsins.

At útbygdirnar ikki hava fingið sín lut í samfelagsvøkstrinum, hevur givið tað úrslit, at tær í dag eru meir ella minni burtur kryplaðar. Litið eila einki ungfólk er eftir, og skuldi tað enn hent seg, at onkur setti seg niður á bygd, so verður viðkomandi neyvan hildin at hava síni fullu fimm. Slík óráð tyktist tað í lötuni at vera, um onkur vildi gjørt útbygdaður burturav.

So er at spýrja, hvat kann gerast fyri at fáa fólk at stöðast aftur úti á bygd?

Fyrst er at síga, at tann tíðin, tá ið bygdirnar vóru fólkarikastar, neyvan kemur aftur, men fyri at tey, sum eru eftir, skulu hava møguleika at stöðast har framvegis, so eru fleiri treytir, ið skulu uppfyllast.

Fyri tað fyrsta eru inn-tøkumøguleikarnir ógvuliga avmarkaðir. Sum dømi kann eg nevna, at umleið 90% av øllum húsarhaldum her í oynni, hava Almánastovuna, heilt ella partvis, til löngevara. Stöðan í hinum útbygdonum man ikki vera stórt annarleiðis. Tað er líkt til, at hetta er, um ikki høvuðsvinnuvegurin, so ein av høvuðsvinnuvegunum úti á bygd.

Tann vinna, ið átti at verið høvuðsvinnan, er landbúnaðurin. Men eru hesi brúkin oftast so má, at tey meira mugu kallast sum ítriv, heldur enn ein vinnuvegur. Harafturat er ein stórtur partur av ognarjörðini uttanbiggajørð, og av teirri orsök er ein av stuðlunum undir bygdamenningini burtur.

Fyri at vísa landsstýrinum á, hvussu sleppast

kann burtur úr teirri naggatödn, sum er komin í av at jörðin er arvað sundur í ónýtilig brúk og har afturat er farin av bygdonum, varð ein nevnd sett til at gera uppskot til loysn av hesum máli. Hesir høvdu saman við øðrum búnaðar- og útbygdamonnum luttikið á búnaðarskeiði Háskúlsins, har spurningurin um jarðarvísiskiftini í útbygdonum varð nógv umrøddur.

Nú gongur væl á triðja ári síðani landsstýrið fekk uppskotið. Tá hetta uppskot varð gjørt í trád við samgonguskjal landsstýrisins um landbúnað og bygdamenning, varð roknað við, at landsstýrið fór at vísa sína vælvild fyri hesum uppskoti. Higar er so einki frætt aftur um hetta mál úr Tinganesi. Líkt er til, at uppskot okkara er farið beinleiðis í pappirskurvina. Um hetta ikki er veruleikin, so er tað kanska enn at finna í onkrari skuffu har úti, og sostatt skuldi enn verið ein møguleiki hjá landsstýrinum at vísa sína vælvild yvir fyri hesum,

fyri útbygdirnar so týðningarmikla máli.

Sjálvur havi eg havt tær royndir, at tað ber til at liva av landbúnað burturav. Men høvuðstreytin er tann, at brúkið hevur eina slíka stödd, at hetta er møguligt, og at tað, ið framleitt verður, fær avsetning, hvat í mongum ferum hevur gingið meira tilvildarlígt.

Mjólkin, ið hevur verið ein høvuðsværa, verður til síðis sett av útlendskari mjólk við E.F.-stuðli. Tað skuldi ikki verið meira enn rimuligt, at vit áttu fyrsta rætt á okkara egna marknaði. Hevði verið rætt atborið, so kundi øll mjólk, sum nýtt verður í landinum, verið føroysk framleiðsla.

Tann mjólk, ið framleidd hevur verið úti á bygd í Norðoyum, varð til seinasta heyst avreidd til Norðoya Mjólkarfelag í Klaksvík. Tá hetta felag seinasta summer kom í fíggjarligar trupulleikar, varð heitt á landsstýrið um at veita felagnum styrk eitt avmarkað tíðarskeið, so ikki steðgur kom í mjólkasøluna, tí vitandi

var um, at menn arbeiddu við at samskipa alla mjólkarsølu í landinum. Í tí treysti varð umsókn okkara send landsstýrinum. Svar landsstýrisins var okkum eitt satt vónbrot, landsstýrið vísti málið frá sær sum tí óviðkomandi við hesum orðum: At landsstýrið vegna tørvandi játtan ikki kann ganga umsóknini á móti.

Um ikki øll mjólk framleiðsla í Norðoyum skuldi halda uppat, so var einki annað at gera, enn at fáa mjólkina flutta til Meiaríð í Havn. Við hjálp frá Jarðarráðnum og Strandferðsluni varð so ein ætlan gjord fyri, hvussu mjólkin á besta og skjótasta máta kundi flytast frá framleiðara til Meiaríð. Henda ætlan varð bert nýtt í umleið ein mánaða, hóast hon tyktist at fara at ganga, og hóast hon harafturat var einasti møguleiki fyri, at mjólkin kundi koma óspilt til Havnar.

Men alt í einum broytir Meiaríð ætlanina og ger eina nýggja, sum kanska passar betur inn í teirra arbeiðsmynstur, meðan

I dag:

Jógvan Joensen, bóndi á Trøllanesi — Landbúnaðurin og bygdamenningin er so nær knýtt at hvørjum øðrum, at uttan landbúnað, eingin bygdamenning, skrivur Jógvan Joensen m.a. í panelgreinini.

framleiðarin kemur í aðru ella seinastu røð. Henda ætlan er nóg illa nýtandi nú meðan kuldi og hávetur er, av teirri einfaldu orsök, at ov long tíð gongur frá tí, at mjólkin fer frá framleiðaranum, til hon er á Meiarinum. Har afturat er flutningurin soleiðis skipaður, at mjólkin kemur at standa úti uttan køling í bæði eitt og tvey samdøgur, áðrenn hon verður viðgjord.

Aftaná hesa longu flutningstíð verður sjálvt nú, meðan hávetur er, ein fittur partur av mjólkini vrakaður. Hvussu verður so ikki aftur í móti vári, tá lýðkan aftur kemur í luftina? Tá verður vandi fyri, at øll mjólkasolan endar í einum ruðuleika, og harvið verður neytahaldið fyrribent. Teir, sum tá koma at kenna sviðan, verða sjálvandi neytaigararnir og harvið útbygdirnar.

Verður hetta nakar fyrimunur fyri bygdameningarpolitikk landsstýrisins?

Her hjá okkum er tað so, at mangan eru uppløgur vegna ókyrru, og hava vit tá skúmað róman av mjólkini, og selt hann frystan seinni. Her ger sama lagið seg galdandi sum við mjólkini. Útlendskur rómi við E.F.-stuðli ella rómi frá Meiarinum í Havn við landskassastuðli verður seldur munandi biligari enn vit

Trøllanes er brimpláss, og bygðin bíðar eftir at fáa tíðarhóskandi ferðasamband. Hesin smádrongurin kann í øllum ferum tosa við um, hvussu samferðsluviðurskiftini eru við summer av teimum smærri bygdonum